

TỈNH ĐỒNG NAI CHỦ ĐỘNG XÚC TIẾN, LỰA CHỌN THU HÚT ĐẦU TƯ TRỰC TIẾP NƯỚC NGOÀI ĐỂ PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI BỀN VỮNG

NGUYỄN ĐỨC KHA*

Vị trí địa lý thuận lợi trong vùng kinh tế trọng điểm phía Nam cùng những tiềm năng, lợi thế khác giúp Đồng Nai trong những năm qua trở thành địa chỉ hấp dẫn đầu tư, trong đó có đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI). Vốn FDI góp phần quan trọng vào phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh. Trong thời gian tới, thực hiện Nghị quyết số 50-NQ/TW, ngày 20-8-2019, của Bộ Chính trị, về định hướng hoàn thiện thể chế, chính sách, nâng cao chất lượng, hiệu quả hợp tác đầu tư nước ngoài đến năm 2030, Đồng Nai sẽ chủ động thu hút FDI một cách có chọn lọc, lấy chất lượng, hiệu quả, công nghệ tiên tiến và bảo vệ môi trường là tiêu chí đánh giá chủ yếu, để phát triển bền vững kinh tế - xã hội của tỉnh.

1- Trong những năm qua, Đồng Nai luôn nằm trong số các địa phương thu hút FDI cao nhất cả nước, nguồn vốn FDI đã tạo ra động lực và góp phần quan trọng vào sự tăng trưởng chung của kinh tế tỉnh. Theo Sơ Kế hoạch và Đầu tư tỉnh Đồng Nai, trong 10 tháng năm 2019 đã có 190 dự án FDI vào Đồng Nai với số vốn 1,46 tỷ USD, đạt 146% kế hoạch cả năm, trong đó có 93 dự án cấp phép mới với số vốn 800 triệu USD và 97 dự án điều chỉnh vốn với số vốn tăng thêm gần 670 triệu USD. Lũy kế đến tháng 10-2019, Đồng Nai có 1.977 dự án FDI với tổng vốn đầu tư 35 tỷ USD, trong đó số dự án còn hiệu lực là 1.447 dự án với tổng vốn 29,8 tỷ USD.

Các nhà đầu tư nước ngoài vào Đồng Nai đến từ 41 quốc gia và vùng lãnh thổ, trong đó, các quốc gia và vùng lãnh thổ có vốn đầu tư cao nhất là Hàn Quốc, chiếm tỷ lệ 22% tổng vốn đầu tư; vùng lãnh thổ Đài Loan (Trung Quốc): 17,7%; Nhật Bản: 15,7%; Xin-ga-po: 12%;...

Các dự án đầu tư nước ngoài bố trí tập trung chủ yếu ở các địa bàn trọng điểm, có lợi thế, làm cho các vùng này thực sự trở thành vùng kinh tế động lực, lan tỏa sự phát triển kinh tế - xã hội sang các khu vực phụ cận và chung cho toàn tỉnh. Ngành, nghề đầu tư của các dự án FDI khá đa dạng, với quy mô và trình độ công nghệ khác nhau, trong đó đa số là ngành công nghiệp chế biến, chế tạo, chiếm 84% tổng vốn đăng ký; lĩnh vực đầu tư bất động sản: 12%; lĩnh vực thương mại, dịch vụ: 3,5%;...

Đầu tư trực tiếp nước ngoài là động lực rất quan trọng, góp phần thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh, thể hiện trên các khía cạnh sau:

Thứ nhất, đầu tư trực tiếp nước ngoài là nguồn lực quan trọng cho đầu tư phát triển, góp phần nâng cao tốc độ tăng trưởng kinh tế liên tục trong nhiều năm liền, thúc đẩy

* ThS, Tạp chí Cộng sản

nhanh quá trình chuyển dịch cơ cấu kinh tế Đồng Nai theo hướng hiện đại.

Cụ thể, quy mô giá trị sản xuất công nghiệp của Đồng Nai hiện đã tăng gần 200 lần so với năm 1985. Sự phát triển công nghiệp đã lan tỏa nhanh sang các lĩnh vực dịch vụ, nông nghiệp, nông thôn và các lĩnh vực khác... Tổng sản phẩm trên địa bàn (GRDP) liên tục tăng trưởng với tốc độ cao trong nhiều năm liền, bình quân tăng 8%/năm, cao hơn mức tăng bình quân chung của cả nước. GRDP bình quân đầu người/năm tăng trên 16 lần (so với năm 1985). Cơ cấu kinh tế thay đổi nhanh theo hướng giảm tỷ trọng nông nghiệp, tăng tỷ trọng công nghiệp và dịch vụ.

Các doanh nghiệp FDI chiếm 37% tổng giá trị gia tăng toàn tỉnh, 62% giá trị sản lượng công nghiệp, 91% kim ngạch xuất khẩu, đóng góp đáng kể vào nguồn thu ngân sách (năm 2018, thu ngân sách từ các doanh nghiệp FDI là 27.000 tỷ đồng, chiếm 54% tổng thu ngân sách tỉnh). Doanh nghiệp FDI giải quyết việc làm cho khoảng 600.000 lao động, thực sự trở thành một bộ phận quan trọng trong cơ cấu kinh tế tỉnh Đồng Nai.

Thứ hai, đầu tư trực tiếp nước ngoài thúc đẩy phát triển hệ thống kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội, phát triển các khu công nghiệp.

Phù hợp với định hướng phát triển của tỉnh và để tạo môi trường thuận lợi thu hút đầu tư, nhiều công trình, dự án giao thông lớn của Trung ương, của tỉnh đã và đang triển khai như tuyến cao tốc Thành phố Hồ Chí Minh - Long Thành - Dầu Giây, Bến Lức - Long Thành, Dầu Giây - Phan Thiết, các cầu vượt tại các nút giao thông quan trọng trên địa bàn tỉnh. Hạ tầng giao thông được đầu tư, cải tạo bước đầu phát huy hiệu quả tích cực, giải quyết tình trạng ùn tắc giao thông, kết nối giao thông liên vùng, rút ngắn cự ly vận chuyển, tiết kiệm chi phí cho doanh nghiệp.

Đầu tư trực tiếp nước ngoài cũng góp phần quan trọng phát triển các khu công nghiệp trên địa bàn. Đến nay, tỉnh đã thành lập 32 khu công nghiệp với tổng diện tích 10.240,25ha, trong đó 31 khu công nghiệp đã đi vào hoạt động, mức độ sử dụng đạt trên 80% diện tích đất dành cho thuê. Lũy kế đến tháng 11-2019, tổng vốn đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng các khu công nghiệp là 12.130 tỷ đồng và 127,61 triệu USD. Có 31/32 khu công nghiệp đã xây dựng nhà máy xử lý nước thải tập trung và đưa vào khai thác với tổng công suất thiết kế là 171.970m³/ngày đêm; 25 khu công nghiệp đã lắp đặt thiết bị quan trắc nước thải tự động. Các khu công nghiệp phân bố trên địa bàn 10/11 huyện, thành phố của tỉnh, hỗ trợ, tạo động lực thúc đẩy phát triển kinh tế - xã hội các địa bàn, giải quyết việc làm cho người dân địa phương.

Công tác quản lý xây dựng và phát triển đô thị từng bước đi vào nề nếp, đến nay, tỉnh đã hoàn thành quy hoạch chi tiết (tỷ lệ 1/2.000) các thị trấn của các huyện, thị xã Long Khánh và thành phố Biên Hòa. Công tác quy hoạch xây dựng nông thôn luôn được chú trọng và triển khai nguồn lực thực hiện.

Ngoài ra, hệ thống cấp điện, cấp nước sạch đã phủ kín đến 100% xã, phường, thị trấn; hệ thống bưu chính - viễn thông phát triển mạnh, bảo đảm thông suốt cho giao dịch trong nước và quốc tế, đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội.

Thứ ba, đầu tư trực tiếp nước ngoài ngày càng phù hợp với định hướng ưu tiên thu hút đầu tư của tỉnh, tác động tích cực vào các lĩnh vực khác của kinh tế - xã hội Đồng Nai.

Từ hơn 10 năm trước, Đồng Nai đã có chủ trương thu hút FDI một cách chọn lọc, nghĩa là ưu tiên chọn dự án công nghệ cao, lao động có tay nghề, dự án sản xuất công nghiệp hỗ trợ, dự án thân thiện môi trường... Kết quả thu hút FDI thời gian qua cho thấy, các dự án ngày càng tập trung vào các ngành

công nghiệp chế biến, chế tạo, công nghiệp phụ trợ, sản xuất chi tiết máy móc, thiết bị, các ngành sản xuất có công nghệ cao, ít gây ô nhiễm môi trường, hạn chế các dự án sử dụng nhiều đất, nhiều lao động phổ thông, phù hợp với quy hoạch và định hướng phát triển của tỉnh.

Các doanh nghiệp FDI sử dụng khoảng 600.000 lao động, giúp giải quyết cơ bản tình trạng thất nghiệp, thiếu việc làm, đồng thời từng bước phát triển đội ngũ cán bộ quản lý doanh nghiệp và công nhân lành nghề cho tỉnh. Thông qua việc bố trí đầu tư hợp lý trên địa bàn, các dự án FDI góp phần thúc đẩy phát triển nông nghiệp, nông thôn, các địa bàn khó khăn. Ngoài ra, doanh nghiệp FDI cũng tích cực đóng góp cho các hoạt động xã hội như tham gia chương trình xóa đói, giảm nghèo, tặng nhà tình thương, tình nghĩa, xây dựng các công trình phúc lợi, tài trợ các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể thao, ủng hộ đồng bào vùng bị thiên tai, bão, lũ. Nhiều doanh nghiệp FDI tạo các điều kiện thuận lợi cho các tổ chức chính trị - xã hội thành lập và hoạt động trong doanh nghiệp.

Thông qua các doanh nghiệp FDI và Hiệp hội các doanh nghiệp FDI, Đồng Nai mở rộng và quan hệ ngày càng chặt chẽ với các tổ chức quốc tế, các cơ quan ngoại giao nhằm đẩy mạnh quan hệ hợp tác trên các lĩnh vực.

2- Các kết quả có được trong thu hút vốn FDI nêu trên, bên cạnh sự quan tâm, tạo điều kiện của Trung ương là sự cố gắng, nỗ lực của Đảng bộ, chính quyền và nhân dân toàn tỉnh trong việc xây dựng môi trường thông thoáng, tạo điều kiện thuận lợi cho đầu tư.

Thời gian qua, Đồng Nai tập trung cải cách hành chính, xây dựng nền hành chính hiện đại, có cơ cấu bộ máy hợp lý, thủ tục hành chính đơn giản với đội ngũ cán bộ, công chức có tâm, có tầm, có tinh thần hỗ trợ, phục vụ doanh nghiệp, người dân. Công

khai, minh bạch các thủ tục hành chính, rút ngắn thời gian xử lý hồ sơ, góp phần giảm chi phí cho thủ tục hành chính của doanh nghiệp và người dân. Tỉnh thường xuyên rà soát, bãi bỏ, đơn giản hóa các quy định về điều kiện kinh doanh; cải cách toàn diện công tác quản lý, kiểm tra chuyên ngành; thúc đẩy thanh toán điện tử và cung cấp dịch vụ công trực tuyến cấp độ 4. Công khai quy hoạch, chính sách, thủ tục đề doanh nghiệp để tiếp cận. Mỗi sở, ngành, địa phương chịu trách nhiệm đối với kết quả cải cách thủ tục hành chính thuộc ngành, lĩnh vực của mình. Đồng thời, thực hiện phương thức tiếp nhận hồ sơ, trả kết quả giải quyết thủ tục hành chính qua dịch vụ bưu chính công ích. Tỉnh cũng chú trọng phát triển hệ sinh thái đổi mới sáng tạo, hỗ trợ, khuyến khích doanh nghiệp khởi nghiệp sáng tạo.

Trung tâm Hành chính công tỉnh Đồng Nai chính thức đi vào hoạt động tháng 7-2017. Tại đây luôn có đại diện các doanh nghiệp, trong đó có nhiều doanh nghiệp FDI đến giải quyết các thủ tục hành chính. Các doanh nghiệp chỉ cần đến một đầu mối là Trung tâm Hành chính công để giải quyết nhiều thủ tục khác nhau, giúp doanh nghiệp tiết kiệm được rất nhiều thời gian, công sức so với việc phải đi nhiều lần, nhiều nơi như trước đây.

Trong thu hút FDI, tinh tổ chức thực hiện xúc tiến đầu tư tại chỗ, mọi vấn đề, vướng mắc phát sinh của nhà đầu tư đều được xem xét, giải quyết kịp thời. Tại bộ phận một cửa của Ban Quản lý các Khu công nghiệp Đồng Nai, thời gian giải quyết hồ sơ được thực hiện rút ngắn, trung bình chỉ bằng khoảng 60% - 70% thời gian theo quy định. Các doanh nghiệp FDI được cấp phép đầu tư vào tỉnh thường hoàn tất thủ tục hồ sơ nhanh và xây dựng nhà xưởng để đi vào sản xuất. Có những dự án chỉ sau 6 - 12 tháng cấp phép đầu tư đã đi vào hoạt động.

Định kỳ hằng năm, Ủy ban nhân dân tỉnh tổ chức các cuộc gặp gỡ, đối thoại với các doanh nghiệp, nhà đầu tư FDI, nhằm trao đổi thông tin, kịp thời tháo gỡ khó khăn, vướng mắc cho doanh nghiệp. Tỉnh còn hỗ trợ các doanh nghiệp trong tuyển dụng lao động, đầu tư xây dựng kết cấu hạ tầng, các công trình phúc lợi xã hội cho công nhân, người lao động,... qua đó, tạo môi trường đầu tư thân thiện, hấp dẫn.

Một nguyên nhân khác khiến Đồng Nai được doanh nghiệp các nước chọn đầu tư là do có công nghiệp hỗ trợ phát triển, doanh nghiệp dễ tìm nguồn cung nguyên liệu, giảm nhập khẩu và chủ động trong sản xuất.

Tuy đạt được những kết quả quan trọng nhưng thu hút FDI vào Đồng Nai vẫn còn hạn chế.

Một là, tính liên kết, hiệu ứng lan tỏa của khu vực FDI với khu vực kinh tế trong nước chưa cao. Khu vực doanh nghiệp FDI dường như vẫn còn khá biệt lập với các bộ phận khác của nền kinh tế. Mặc dù hằng năm tỉnh đều tổ chức các buổi giao thương, gặp gỡ doanh nghiệp có vốn đầu tư trong nước với doanh nghiệp FDI nhưng sự liên kết giữa các bộ phận này vẫn rất mờ nhạt, không chặt chẽ. Doanh nghiệp FDI vẫn chủ yếu lựa chọn nhà cung ứng, đối tác trong hiệp hội của mình, rất khó khăn để doanh nghiệp trong nước có thể tham gia vào chuỗi giá trị của họ. Chính vì vậy, hiệu ứng lan tỏa về năng suất lao động, kinh nghiệm quản lý sản xuất - kinh doanh của doanh nghiệp FDI với doanh nghiệp trong nước rất hạn chế.

Hai là, mặc dù đã có định hướng lựa chọn đầu tư nhưng trên thực tế các doanh nghiệp FDI vẫn chủ yếu tập trung ở các ngành sử dụng nhiều lao động, công nghệ trung bình; phần lớn phụ tùng, nguyên vật liệu và dịch vụ đi kèm cho sản xuất được nhập khẩu, thay vì được cung ứng bởi các doanh nghiệp trong nước; mục tiêu tiếp thu công nghệ mới, tiến

tiến từ các nước công nghiệp phát triển hàng đầu gặp rất nhiều khó khăn.

Ba là, công tác quy hoạch, kế hoạch còn những hạn chế, bất cập. Trước hết, quy hoạch phát triển kết cấu hạ tầng giao thông, hạ tầng xã hội chưa theo kịp quy hoạch phát triển kinh tế, thu hút FDI. Nguồn vốn FDI lớn đổ vào tỉnh kéo theo những nhu cầu đột biến về giao thông vận tải, gây ra tình trạng ùn tắc giao thông. Lực lượng lao động tăng đột biến, trong đó có nhiều lao động ngoại tỉnh với các nhu cầu thiết yếu về nhà ở, khám chữa bệnh, học hành, vui chơi, giải trí, trong khi hạ tầng xã hội của tỉnh chưa đáp ứng được. Việc lựa chọn địa điểm xây dựng nhà máy, khu công nghiệp cũng là một vấn đề đáng quan tâm. Hiện tỉnh đang phải thực hiện các bước cần thiết để di chuyển địa điểm của cả một khu công nghiệp ra khỏi địa bàn đô thị với rất nhiều khó khăn, vướng mắc và tốn kém.

Những hạn chế, vướng mắc trong thu hút vốn FDI thời gian qua là những bài học kinh nghiệm cần tính đến trong chủ trương, giải pháp của Đồng Nai trong việc tiếp tục thu hút vốn FDI thời gian tới.

3- Thời gian qua, Đồng Nai đã chủ động chuyển hướng thu hút đầu tư, chú trọng nâng cao chất lượng dự án đầu tư gắn với an sinh xã hội, bảo vệ môi trường. Trong thời gian tới, thực hiện Nghị quyết số 50-NQ/TW, ngày 20-8-2019, của Bộ Chính trị, về *định hướng hoàn thiện thể chế, chính sách, nâng cao chất lượng, hiệu quả hợp tác đầu tư nước ngoài đến năm 2030* và để phát triển bền vững kinh tế - xã hội của tỉnh, Đồng Nai sẽ chủ động thu hút FDI một cách có chọn lọc, lấy chất lượng, hiệu quả, công nghệ tiên tiến và bảo vệ môi trường là tiêu chí đánh giá chủ yếu.

Tỉnh sẽ tập trung thu hút vốn FDI theo hướng: Về mặt *kinh tế*, ưu tiên thu hút các dự án có giá trị gia tăng cao, các dự án phát triển đô thị, dịch vụ và các dự án đầu tư vào địa

bản kinh tế - xã hội còn khó khăn của tỉnh. Chuyển dần các dự án đầu tư về địa bản nông thôn. Kiên quyết không thu hút những dự án sử dụng nhiều lao động vào các khu công nghiệp trong đô thị, hạn chế thu hút các dự án có nguy cơ gây ô nhiễm môi trường. Về mặt xã hội, các dự án FDI phải hỗ trợ phát triển nông nghiệp, nông thôn, góp phần giải quyết tình trạng thất nghiệp, xóa đói, giảm nghèo, nâng cao dân trí, từng bước thu hẹp khoảng cách về mức sống giữa các tầng lớp dân cư. Về bảo vệ môi trường, ưu tiên các dự án thực hiện hệ thống quản lý chất lượng ISO 9000, ISO 14001 với mô hình sản xuất sạch hơn, tiết kiệm nguyên liệu, năng lượng, tái chế sử dụng chất thải, loại bỏ tối đa các vật liệu độc hại, giảm lượng và mức độ độc của tất cả các dòng thải khi ra khỏi quá trình sản xuất. Lĩnh vực ưu tiên thu hút là công nghệ cao, công nghệ mới, tiên tiến, công nghệ thân thiện với môi trường, công nghệ thông tin và viễn thông, điện tử ở trình độ tiên tiến của thế giới, trí tuệ nhân tạo, kinh tế số, tự động hóa, vật liệu mới,...

Để thực hiện mục tiêu và định hướng nêu trên, Đồng Nai cần thực hiện đồng bộ các giải pháp, trong đó chú trọng:

Xây dựng chiến lược thu hút đầu tư có chọn lọc, hướng đến lĩnh vực công nghệ cao, dịch vụ có giá trị kinh tế lớn. Hoàn thiện quy hoạch để thuận lợi trong việc mời gọi đầu tư, trong đó chú trọng quy hoạch các khu đô thị mới, các trung tâm tài chính, thương mại, dịch vụ, du lịch, khu chăn nuôi - chế biến, khu phát triển công nghiệp, trong đó có phát triển các khu công nghiệp công nghệ cao, khu liên hợp công - nông nghiệp, khu công nghiệp chuyên ngành có hàm lượng kỹ thuật cao, khu công nghiệp phụ trợ và khu công nghiệp sạch.

Hoàn thiện xây dựng kết cấu hạ tầng đồng bộ với phương châm giao thông phải đi trước một bước. Tiếp tục chú trọng đầu tư

kết nối hạ tầng giao thông, logistics. Quan tâm phát triển hạ tầng xã hội để cải thiện và nâng cao mức sống công nhân lao động nói riêng, người dân trên địa bàn nói chung.

Chú trọng công tác xúc tiến đầu tư, hướng vào các thị trường trọng điểm như: Nhật Bản, Liên minh châu Âu (EU), Hàn Quốc, vùng lãnh thổ Đài Loan (Trung Quốc)... các đối tác có tiềm lực về công nghệ, tài chính; thực hiện các chương trình xúc tiến đầu tư kết hợp với xúc tiến thương mại, du lịch trong và ngoài nước nhằm tiết kiệm chi phí và nâng cao chất lượng của hoạt động xúc tiến.

Đẩy mạnh cải cách hành chính, xây dựng bộ máy hành chính tinh gọn, hiệu lực, hiệu quả, hướng tới mô hình chính quyền điện tử, chính quyền số. Tiếp tục rà soát, đơn giản hóa thủ tục, rút ngắn thời gian giải quyết hồ sơ tạo thuận lợi cho các doanh nghiệp FDI nói riêng và các doanh nghiệp nói chung đầu tư vào tỉnh.

Có chính sách cụ thể để tăng cường kết nối doanh nghiệp FDI với các doanh nghiệp có vốn đầu tư trong nước thông qua các buổi gặp gỡ, giao lưu, tọa đàm, triển lãm. Phát huy vai trò của các hiệp hội doanh nghiệp, ngành hàng trong tăng cường liên kết doanh nghiệp trong nước và doanh nghiệp FDI.

Phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao đáp ứng yêu cầu đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập kinh tế quốc tế nói chung và nguồn nhân lực cho các khu công nghiệp của tỉnh nói riêng. Trong điều kiện nguồn nhân lực ngày càng khan hiếm, thu hút ngày càng nhiều dự án FDI có công nghệ hiện đại thì công tác đào tạo lao động có tay nghề, nắm bắt kỹ thuật, công nghệ tiên tiến ngày càng có vai trò quan trọng. Đổi mới chế độ tuyển dụng, chính sách thu nhập, tiền lương phù hợp, môi trường làm việc, chính sách việc làm, bảo hiểm, bảo trợ xã hội, điều kiện nhà ở và các điều kiện sinh hoạt... để người lao động phát huy hết khả năng của mình. □